

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2409/2023
07.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хаџића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Згерђа, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., власник бивше угоститељске радње „Касиница РЦД“ ББ ПР из ..., чији је пуномоћник Бранислав Милутиновић, адвокат из ..., ради утврђења и уплате доприноса, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3365/21 од 09.11.2022. године, у седници већа одржаној дана 07.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3365/21 од 09.11.2022. године, у делу става другог изреке, делимично одбија жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Панчеву П1 96/2020 од 27.04.2021. године у делу става другог којим је обавезан тужени да за тужиоца обрачуна и уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање на минималну основицу осигурања за период од 18.06.2012. до 17.09.2012. године, од 18.09.2012. до 17.12.2012. године и од 01.07.2013. до 31.03.2014. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3365/21 од 09.11.2022. године у ставу трећем, четвртном и петом изреке и пресуда Основног суда у Панчеву П1 96/2020 од 27.04.2021. године у ставу трећем изреке утолико што се одбијају захтеви странака за накнаду трошкова поступка.

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3365/21 од 09.11.2022. године у преосталом делу.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 96/20 од 27.04.2021. године, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да је засновао радни однос на неодређено време код туженог почев од 02.03.2012. године до 01.11.2014. године, што је тужени дужан да призна и трпи (став први изреке). Обавезан је тужени да за тужиоца надлежном Фонду, Филијала Панчево, обрачуна и уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање на минималну основицу осигурања за период од 02.03.2012. до 01.11.2014. године (став

други изреке). Обавезан је тужени да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у износу од 208.700,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до коначне исплате (став трећи изреке). Одбијен је захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова парничног поступка од пресуђења до извршности пресуде (став четврти изреке).

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3365/21 од 09.11.2022. године, укинута је пресуда Основног суда у Панчеву П1 96/20 од 27.04.2021. године, у ставу првом изреке и тужба тужиоца у том делу одбачена као неблагоприятна (став први изреке). Преиначена је пресуда Основног суда у Панчеву П1 96/20 од 27.04.2021. године у ставу другом изреке и одбијен као неоснован захтев тужиоца да се обавезе тужени да за тужиоца надлежном Фонду Филијала Панчево, обрачуна и уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање на минималну основицу осигурања за период од 02.03.2012. до 01.11.2014. године (став други изреке). Преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу трећем изреке пресуде Основног суда у Панчеву П1 96/20 од 27.04.2021. године и одбијен је као неоснован захтев тужиоца да се обавезе тужени да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 208.700,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до коначне исплате (став трећи изреке). Обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 305.450,00 динара (став четврти изреке). Обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 87.000,00 динара (став пети изреке). Одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неоснован (став шести изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба Закона о парничном поступку учињене пред другостепеним судом.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...10/23 - др.закон) – у даљем тексту: ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Другостепени суд је заказао расправу на основу овлашћења из члана 383. став 4. ЗПП, поновио изведене доказе и утврдио одлучне чињенице. Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је радио у локалу „Касиница РЦД“ у ... од 18.07.2011. године. Када је тужени ББ из ... постао власник локала тужилац је наставио да ради у истом без прекида од 02.03.2012. године до њеног затварања 01.11.2014. године, иако није имао закључен уговор о раду, за све време док је радио. Тужилац је са туженим закључио два уговора о раду на одређено време за период од 18.06.2012. године до 17.09.2012. године, а потом од 18.09.2012. године до 17.12.2012. године, те да је по изласку инспекције на лице места тужилац потписао уговор о раду са туженим на неодређено време почев од 01.07.2013. године, а да му је исти формално отказан решењем о отказу уговора о раду 31.03.2014. године, с тим да је тужилац наставио да ради код туженог до затварања 01.11.2014. године. Тужилац је као осигураник био пријављен на обавезно социјално осигурање од 18.06.2012. до 17.09.2012. године, од

18.09.2012. до 17.12.2012. године, с тим што је основ престанка осигурања био истек уговора о раду, а потом од 01.07.2013. до 31.03.2014. године када је основ престанка осигурања био отказ уговора о раду. За наведене периоде када је тужилац био пријављен на обавезно осигурање послодавац туженог за тужиоца надлежном Фонду ПИО није уплатио доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање.

Полазећи од околности да тужилац захтева утврђење радног односа у некадашњој угоститељској радњи туженог за период од 02.03.2012. до 01.11.2014. године и обавезивање туженог да плати за тужиоца доприносе који нису плаћени за све то време, па чак ни за периоде у којима је тужиочев радни однос био пријављен (од 18. јуна до 17. септембра, од 18. септембра до 17. децембра 2012. године и од 01.07.2013. године до отказа 31.03.2014. године) и да је тужилац и после отказа наставио да ради код туженог до 01.11.2014. године, када је локал туженог затворен и када је најкасније тужилац сазнао за повреде његових права из радног односа, а да је тужбу поднео 27.01.2015. године, другостепени суд је закључио да је пре подношења тужбе истекао рок од 60 дана за заштиту појединачних права радника из члана 195. Закона о раду (02.01.2015. године), те да је тужба неблаговремена, због чега је укинуо првостепену пресуду у ставу првом изреке и одбацио тужбу. С обзиром да је првостепена пресуда укинута а тужба одбачена, о тужбеном захтеву за утврђење постојања радног односа тужиоца код туженог у периоду од 02.03.2012. до 01.11.2014. године није мериторно одлучено, па је другостепени суд преиначио првостепену пресуду у ставу другом изреке и одбио тужбени захтев, пошто је закључио да не постоји обавеза туженог да за тужиоца плати доприносе који се исплаћују у случају постојања радног односа.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је правилно применио материјално право када је одбацио као неблаговремену тужбу тужиоца у делу који се односи на утврђење постојања радног односа тужиоца и одбио тужиочев захтев да се наложи туженом уплата доприноса који се плаћају у вези са радним односом.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр.24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17-УС, 113/17, 95/18 - аутентично тумачење), одредбама члана 195. прописано је да запослени може да покрене спор пред надлежним судом против решења којим је повређено право запосленог или када запослени сазна за повреду права у року од 60 дана од дана достављања решења, односно сазнања за повреду права.

У конкретном случају, тужилац је престао са радом код туженог 01.11.2014. године и најкасније тада, а не онда кад му је накнадно враћена радна књижица, сазнао је за повреде права из радног односа, односно да тужени није пријавио да је тужилац у радном односу код њега, и да није плаћао доприносе, јер се и сам изјаснио да је за то сазнао знатно раније током рада код туженог. Упркос томе, тужилац је тужбу за заштиту својих права поднео тек 27.01.2015. године, по истеку рока законом прописаног за подношење тужбе, због чега ју је другостепени суд правилно одбацио, пошто је претходно укинуо првостепену пресуду у делу којим је утврђено да је тужилац био у сталном радном односу код туженог у периоду од 02.03.2012. до 01.11.2014. године.

С обзиром на садржину постављеног тужбеног захтева, ревизијско указивање на то да решење о отказу од 31.03.2014. године тужиоцу никад није било уручено и да

потпис на том решењу није тужиочев, те да је то решење ништаво није од утицаја. Неправилно је становиште изражено у ревизији да је тужба за утврђење постојања радног односа деклараторна и да се рок за подношење тужбе из члана 195. Закона о раду на њу не примењује, пошто се заштита повређеног права запосленог може постићи на различите начине, па и тужбом која је поднета, те је јасно да се законом прописани рок за подношење тужбе односи и на такву врсту правне заштите.

На основу изложеног, Врховни суд је ревизију одбио као неосновану, применом члана 414. став 1. ЗПП у ставу првом изреке пресуде.

Указивање на то да је другостепени суд у сваком случају морао да усвоји део тужбеног захтева којим се тражи уплата доприноса за период за који је тужилац несумњиво био пријављен на обавезно социјално осигурање (од 18.06. до 17.09. и од 18.09. до 17.12.2012. године и од 01.07.2013. до 31.03.2014. године) и да му за тај период доприноси нису плаћани, може се прихватити. Ту чињеницу утврдио је другостепени суд оценом изведених доказа. Утврдио је и чињеницу да је у том периоду тужилац био у радном односу, па за тај период није ни имао правни интерес за тужбу за утврђење да је у радном односу, што такође претпоставља одбачај тужбе у том делу.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 и 113/17) прописано је: да запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду (члан 104. став 1.); да се зарада из члана 104. став 1. овог закона састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, зараде по основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца (награде, бонуси и сл.) и других примања по основу радног односа, у складу са општим актом и уговором о раду, те да се под зарадом сматра зарада која садржи порез и доприносе који се плаћају из зараде (члан 105. став 1. и 2.). Права запосленог на зараду и на социјално осигурање по основу рада налазе се у корелацији са обавезом послодавца да уплати доприносе за социјално осигурање. Послодавац је и обвезник доприноса и обвезник обрачунавања, односно плаћања доприноса из основице и на основицу за запослене, па је због тога дужан да обрачуна и плати доприносе у своје име, а у корист запосленог, за период за који је несумњиво утврђено да је био пријављен на обавезно социјално осигурање, јер је био у радном односу.

Уважавајући наводе ревизије и чињенична утврђења другостепеног суда Врховни суд је преиначио другостепену пресуду и обавезао туженог да за тужиоца обрачуна и уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање на минималну основицу осигурања за период од 18.06.2012. до 17.09.2012. године, од 18.09.2012. до 17.12.2012. године и од 01.07.2013. до 31.03.2014. године.

На основу одредбе члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке пресуде.

Одлучујући о трошковима целокупног поступка на основу одредбе члана 165. ЗПП Врховни суд је преиначио пресуду другостепеног суда у ставу трећем, четвртном и петом изреке и пресуду првостепеног суда у ставу трећем изреке и одбио захтеве странака за накнаду трошкова поступка, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова

поступка по ревизији имајући у виду делимични успех странака у парници, а на основу одредбе члана 153. став 2. ЗПП.

На основу изнетог одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић